

KORUPCIJOS SUVOKIMO INDEKSAS 2016 M.: LIETUVOS SITUACIJOS APŽVALGA

2017 m. sausio 25 d. „Transparency International“ (toliau – TI) pristatė 2016 m. Korupcijos suvokimo indekso¹ (toliau – KSI) rezultatus.² KSI yra vienas žinomiausių kasmet pasaulyje atliekamų korupcijos *suvokimo* tyrimų. Šis indeksas yra svarbus informacijos šaltinis tarptautinėms politinėms institucijoms, verslo ir finansų struktūroms, svarstančioms investuoti ar vystyti naujus verslo projektus kurioje nors valstybėje.

I. BENDROJI KSI APŽVALGA

Atlikę KSI indekso rezultatų analizę, nustatėme, kad:

1.1. Šiais metais Lietuvai skirti **59** balai iš 100 galimų³, t. y. Lietuva užėmė **38** vietą iš 176 valstybių sąrašo. Palyginti su 2015 m. rezultatais, 2016 m. Lietuvos vertinimo rodiklis sumažėjo 2 balais ir pozicija nukrito 6 vietomis (2015 m. – 61 balas ir 32 vieta).

1.2. Lietuvos KSI nuo 2012 m. nuosekliai augo ir per 4 metus buvo išaugęs 7 balais, tačiau 2016 metų sumažėjimas atitinkamai sumažino ir bendrąjį fiksuojamą Lietuvos KSI pokytį – padidėjimas 5 balai.

1.3. 2015 m. KSI tyrime dalyvavo 168 valstybės, o 2016 m. – jau 176, tad reitingui sąrašė įtakos galėjo turėti ir pakitusi vertinamų valstybių imtis (ypač kai 4 naujos valstybės sąrašė aplenkė Lietuvą – Barbadosas, Bahamas, Sent Vinsentas ir Grenadinai, Sent Lusija). Patys TI ekspertai pabrėžia, kad vertinant korupcijos suvokimą konkrečioje valstybėje reikėtų žiūrėti į KSI balus, o ne tiek į šalies užimamą vietą sąrašė. Be to, ekspertai nurodo, kad tiek vietą, tiek balus gali pakoreguoti tyrimo metodologijos pokyčiai“, pavyzdžiui, naujo vertinamo šaltinio įvedimas: 2015 m. apskaičiuojant Lietuvos korupcijos suvokimo indeksą buvo remtasi 8 šaltiniais, 2016 m. – 9 šaltiniais.⁴

1.4. Nors ir sutinkama, kad sumažėjimas dviem balais nėra labai reikšmingas ir atsiduriantis paklaidos ribose, tačiau jis tampa savotiška žinia, kad Lietuvoje nebuvo užfiksuota reikšmingų antikorporacinių permainų.⁵

¹ Nustatant 2016 m. KSI, pasaulio šalyse buvo vadovaujamosi 13-os tyrimų rezultatais. TI apskaičiuoja KSI tik tų valstybių, kurios per paskutinius dvejus metus buvo įtrauktos į mažiausiai 3 indekso apskaičiavimui naudojamus tyrimus. Nustatant Lietuvos 2016 m. KSI, remtasi devyniais šaltiniais:

1. Bertelsmano fondo Transformacijos indekso tyrimas (Bertelsmann Foundation Transformation Index 2016, BF (BTI)); 2. IMD Pasaulio konkurencingumo metinė ataskaita (IMD World Competitiveness Yearbook 2016, IMD); 3. Pasaulio ekonomikos forumo Vadovų nuomonių tyrimas (World Economic Forum Executive Opinion Survey (EOS) 2016, WEF); 4. Freedom House „Tautų tranzito tyrimas“ (Freedom House Nations in Transit 2016, FH); 5. Global Insight „Šalies rizikų vertinimo tyrimas: (Global Insight Country Risk Ratings 2015, GI); 6. Bertelsmano fondo „Darnaus valdymo rodiklių tyrimas“ (Bertelsmann Foundation Sustainable Governance Indicators 2016, BF (SGI)); 7. Economist Intelligence Unit „Šalies rizikų vertinimo tyrimas“ (Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings 2016, EIU); 8. Politinės rizikos centro tyrimas „Tarptautinis šalių rizikos gidas“ (Political Risk Services International Country Risk Guide 2016 (ICRG)); 9. Projektas „Demokratijos įvairovė“ (Varieties of Democracy Project 2016, VDEM) – naujai įvestas šaltinis.

² Prieiga per internetą: http://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016

³ Korupcijos suvokimas šalyse įvertinamas konkrečiu skaičiumi šimto balų skalėje nuo 0 iki 100, kurioje 0 reiškia, kad šalis yra labai korumpuota, 100 – kad labai skaidri.

⁴ Prieiga per internetą: <http://www.transparency.lt/korupcijos-suvokimo-indeksas-ksi/>

⁵ Prieiga per internetą: <http://www.transparency.lt/korupcijos-suvokimo-indeksas-lietuva-gavo-2-balais-maziau-nukrito-6-vietomis/>

1.5. Kalbant apie globalius bei regioninius vertinimus, tyrimas parodė, kad globalus KSI vidurkis šiais metais siekė 43 balus, o Europos Sąjungos ir Vakarų Europos valstybių – 66 balus, t. y. Lietuva atsilieka nuo regioninio vidurkio 7 balais. Tarp Europos Sąjungos ir Vakarų Europos Lietuva nukrito viena pozicija žemiau – iš 18 į 19 vietą, o tarp Europos Sąjungos valstybių narių išlaikė 16 vietą.

1.6. 2016 m. kaip ir 2015 m., sąraše pirmauja Danija bei Naujoji Zelandija, surinkusios po 90 balų, o paskutiniąją vietą užima Somalis (10 balų). Tarp Baltijos valstybių lydere išlieka Estija, kuri gavo 70 balų ir užėmė 22 vietą, tačiau pastebėtina, kad palyginti su praeitais metais, šalies indeksas nepasikeitė (pernai – 70 balų ir 23 vietą). Savo ruožtu Latvijos KSI padidėjo 2 balais – 57 balai ir 44 vietą (pernai – 55 balai ir 40 vieta). Lenkijos KSI taip pat išliko stabilus – 62 balai ir 29 vieta (pernai – 62 balai ir 30 vieta).

1.7. 2016 metų tyrime nei viena iš valstybių nepadarė didesnės pažangos artėjant prie aukščiausio 100 KSI balo. Iš 176 valstybių 69 proc. šalių surinko mažiau negu 50 balų. Be to, 2016 metais dalis valstybių, kurių indekso rodiklis krito, viršijo skaičių valstybių, pakilusių į aukštesnes pozicijas, kas, TI ekspertų nuomone, byloja apie būtinumą imtis neatidėliotinių priemonių.⁶ Pavyzdžiui, ES KSI rodiklis mažėjo 15 šalių (labiausiai Kipre ir Nyderlanduose – atitinkamai 6 ir 4 balų), 9 valstybių išliko nepakitęs, o padidėjo 4 šalyse (didžiausias augimas užfiksuotas Italijoje – 3 balo).

1.8. Pasauliniu mastu 2016 m. pastebimas ryšio tarp korupcijos bei netolygaus valdžios ir materialinių gėrybių pasiskirstymo stiprėjimas. Visuomenėje auganti atskirtis arba socialinė distancija tarp turtingiausių ir vargingiausių visuomenės sluoksnių bei vidurinėsios klasės silpnėjimas yra vieni pagrindinių veiksnių, sudarančių terpę korupcijos problemos didėjimui.⁷

1.9. TI tyrimas dar kartą atkreipė dėmesį į gana svarbų ryšį tarp korupcijos ir socialinės atskirties. Žemiau pateiktoje diagramoje vaizduojamas koreliacinis ryšys tarp korupcijos vertinimo pagal KSI tyrimą ir socialinės atskirties lygio pagal Socialinės įtraukties indeksą (toliau – SII), skaičiuojamo remiantis Bertelsmano fondo darnaus valdymo rodikliais (SGI), EBPO šalyse. Aukštesni balai nurodo į mažesnę korupciją/ atskirtį šalyje. Tačiau pažymėtina, kad šis ryšys nebūtinai yra priežastinis. TI ekspertai teigia, kad kartu gali egzistuoti ir dar viena kategorija, turinti įtakos socialinei nelygybei ir korupcijai – tai šalies išsivystymo lygis (BVP), kadangi turtingesnės valstybės (pavyzdžiui, Danija, Švedija, Norvegija, kt.) turi galimybę skirti daugiau finansavimo socialinėms paslaugoms bei pajamų perskirstymui, o kartu ir korupcijos kontrolei bei prevencijai.⁸ Pažymėtina, kad kiekvienas padidėjimas 1 balu pagal socialinės įtraukties indekso 10 balų skalę, KSI padidintų net 5,5 balo. 2016 m. Lietuvos SII buvo 5,69 balo, 16 vieta ES⁹ (žr. diagramą 1).

⁶ Prieiga per internetą: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016

⁷ Prieiga per internetą: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016; https://www.transparency.org/news/feature/corruption_and_inequality_how_populists_mislead_people

⁸ Prieiga per internetą: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_and_inequality_how_populists_mislead_people

⁹ Prieiga per internetą: http://www.social-inclusion-monitor.eu/uploads/tx_itao_download/Social_Justice_Index_2016.pdf

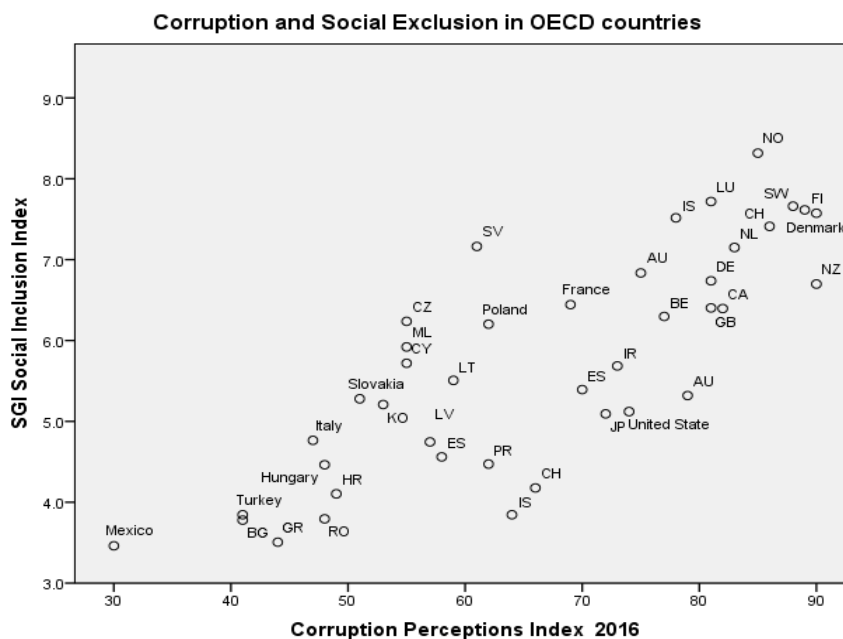

Diagrama 1. Šaltinis: Transparency International, 2016

1.10. Europos ir Centrinės Azijos regione fiksuojamos panašios tendencijos kaip ir pasauliniu mastu (išskyrus keletą išimčių). Tačiau tai nereiškia, kad regione pagerėjo situacija kovojant prieš korupciją. Stagnacija greičiau byloja apie priešingas tendencijas. Tam tikrų šalių KSI ženkliai pablogėjo, palyginti su 2012 m. rezultatais, dėl nuolatos išskylančių korupcijos atvejų, kurių pagrindiniais dalyviais tapdavo politiniai lyderiai bei garsūs šalies verslininkai. Kai esminės demokratinės visuomenės institucijos – politinės partijos, vyriausybė, viešojo valdymo institucijos ir teisminė valdžia sistemingai atsiduria korupcinių įvykių epicentre, neužtikrinama politikų atskaitomybė, daugelyje regiono valstybių sustiprėjo visuomenės nuomonė dėl politinio elito nebaudžiamumo, o kartu ir išaugo nepasitikėjimas aukščiausiomis valdžios institucijomis. Susiklosčiusi situacija tapo puikia terpe populistinių partijų įtakos augimui (pavyzdžiui, Italijoje, Prancūzijoje, Vengrijoje, Slovakijoje, Lenkijoje, kt.).¹⁰

1.11. Daugelyje Rytų Europos valstybių gana paplitusi situacija, kuomet vyriausybės nariai arba vietiniai valdininkai kartu yra ir verslų savininkai, kas visiškai nėra kvestionuojama visuomenės ir traktuojama kaip įprasta praktika. Kartu aktuali yra problema dėl verslo įmonių, asociacijų bei privačių asmenų, darančių įtaką įstatymų leidybai ir valstybinėms institucijoms, siekiant formuoti politiką, teisinį reguliavimą bei ekonomiką plačiąja prasme, atitinkančius pastarųjų interesus.

1.12. Tinkamos teisinės bazės sukūrimas yra būtinas veiksnys antikorupcinei aplinkai stiprinti, tačiau vien jos nepakanka. Būtinas efektyvus antikorupcinių nuostatų įgyvendinimas, kurios prisidėtų prie tolygaus valdžios bei materialinių išteklių paskirstymo, darnaus vystymosi visuomenėje užtikrinimo. Svarbus vaidmuo tenka šalies vyriausybei, kuriai būtina įsivertinti rizikas kasdienių sprendimų priėmimo procesuose ir administracinėse procedūrose, identifikuoti galimas spragas, siekiant prevenciškai užkirsti joms kelią, pagerinti kontrolės mechanizmus ir atgauti

¹⁰ Prieiga per internetą:

http://www.transparency.org/news/feature/corruption_and_inequality_how_populists_mislead_people

piliečių pasitikėjimą. Šiuo atveju sąžiningumas politikoje tampa vienu pagrindinių veiksnių kovoje su korupcija.¹¹

1.13. Nors kyšininkavimo problema egzistuoja visose valstybėse, šalims su aukščiausiu korupcijos suvokimo indeksu būdingas aukštas socialinės įtraukties lygis¹², atviras valdymas, politinių procesų skaidrumas, laisva spauda, stipri pilietinė visuomenė, žmogaus teisių ir laisvių apsauga bei nepriklausomos teismų sistemos.

II. LIETUVOS KSI RODIKLIS LYGINANT SU KITOMIS ŠALIMIS

2.1. Lietuvos KSI pokytis 1999–2016 m.¹³

Metai	Indeksas	Pokytis (lyginant su praėjusiais metais)	Vieta pasaulyje	Vertinta šalių	Šaltinių, kuriais remiantis nustatomas KSI indeksas, skaičius
2016	59	↓ 2	38	176	9
2015	61	↑ 3	32	168	8
2014	58	↑ 1	39	175	8
2013	57	↑ 3	43	177	8
2012	54	↑	48	176	7
2011	4,8	↓	50	183	9
2010	5	↑	46	178	8
2009	4,9	↑	52	180	8
2008	4,6	↓	58	180	8
2007	4,8	-	51	180	7
2006	4,8	-	46	163	6
2005	4,8	↑	44	146	8
2004	4,6	↓	44	146	9
2003	4,7	↓	41	133	10
2002	4,8	-	36	102	7
2001	4,8	↑	38	91	5
2000	4,1	↑	43	90	- ¹⁴
1999	3,8	-	50	99	-

2.2. ES valstybių narių KSI

¹¹ Prieiga per internetą: https://www.transparency.org/news/feature/europe_and_central_asia_an_overall_stagnation

¹² Socialinė įtrauktis apibrėžiama kaip procesas, kurio metu užtikrinama, kad tiems, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, suteikiamos galimybės ir finansiniai ištekliai, būtini dalyvauti ekonominiame, socialiniame ir kultūriniame gyvenime, bei turėti gyvenimo ir gerovės lygį, atitinkantį tos visuomenės normalumo standartus. Taip pat šis procesas piliečiams užtikrina didesnes galimybes dalyvauti politiniame gyvenime, sprendimų priėmimo procesuose, kurie turi tiesioginės įtakos jų gyvenimui bei naudojimuisi savo pamatinėmis teisėmis. Prieiga per internetą: http://www.eu2015lu.eu/en/actualites/notes-fond/2015/07/info-epsco-documents/1_Common-social-values-in-the-European-Union---June-2015_EN.pdf

¹³ Iki 2012 m. KSI buvo vertinamas 10 balų skalėje. Ankstesni duomenys nėra pateikiami, kadangi, kaip nurodo ekspertai, metodologiniai skirtumai neleidžia palyginti jų pokyčių dinamikos.

¹⁴ 2000–1999 m. duomenų nepavyko rasti.

Eil. Nr.	ES Valstybė narė	KSI 2016	Pokytis (lyginant su praėjusiais metais)	KSI 2015	KSI 2014	KSI 2013	KSI 2012
1.	Danija	90	↓	91	92	91	90
2.	Suomija	89	↓	90	89	89	90
3.	Švedija	88	↓	89	87	89	88
4.	Nyderlandai	83	↓	87	83	83	84
5.	Vokietija	81	-	81	79	78	79
6.	Liuksemburgas	81	-	81	82	80	80
7.	Jungtinė Karalystė	81	-	81	78	76	74
8.	Belgija	77	-	77	76	75	75
9.	Austrija	75	↓	76	72	69	69
10.	Airija	73	↓	75	74	72	69
11.	Estija	70	-	70	69	68	64
12.	Prancūzija	69	↓	70	69	71	71
13.	Lenkija	62	-	62	61	60	58
14.	Portugalija	62	↓	63	63	62	63
15.	Slovėnija	61	↑	60	58	57	61
16.	Lietuva	59	↓	61	58	57	54
17.	Ispanija	58	-	58	60	59	65
18.	Latvija	57	↑	55	55	53	49
19.	Kipras	55	↓	61	63	63	66
20.	Čekija	55	↓	56	51	48	49
21.	Malta	55	↓	56	55	56	57
22.	Slovakija	51	-	51	50	47	46
23.	Kroatija	49	↓	51	48	48	46
24.	Vengrija	48	↓	51	54	54	55
25.	Rumunija	48	↑	46	43	43	44
26.	Italija	47	↑	44	43	43	42
27.	Graikija	44	↓	46	43	40	36
28.	Bulgarija	41	-	41	43	41	41

2.3. Kai kurių postsovietinių valstybių KSI

Eil. Nr.	ES Valstybė narė	KSI 2016	Pokytis (lyginant su praėjusiais metais)	KSI 2015	KSI 2014	KSI 2013	KSI 2012
1.	Estija	70	-	70	69	68	64
2.	Lietuva	59	↓	61	58	57	54
3.	Latvija	57	↑	55	55	53	49
4.	Gruzija	57	↑	52	52	49	52
5.	Armėnija	33	↓	35	37	36	34

6.	Moldova	30	↓	33	35	35	36
7.	Baltarusija	40	↑	32	31	29	31
8.	Azerbaidžanas	30	↑	29	29	28	27
9.	Rusija	29	-	29	27	28	28

III. TYRIMO ŠALTINIŲ APŽVALGA IR REZULTATAI

Atlikę KSI tyrimo šaltinių vertinimą, nustatėme, kad:

3.1. Nustatant Lietuvos KSI 2016 metais, remtasi devyniais šaltiniais.¹⁵ Kai kurių atliktų tyrimų rezultatai yra viešai prieinami internete, tačiau ne visų jų metodologijos, išsamūs valstybių statistiniai duomenys yra skelbiami (pavyzdžiui, IMD, GI, EIU, ICRG). Ekspertiniai klausimai apie korupciją dažniausiai sudaro nedidelę apklausos dalį – respondentams (daugiausiai – autoritetingiems konkrečios valstybės ar tarptautinių organizacijų ekspertams, verslininkams) pateikiami klausimai, susiję su jų vertinimu apie šalyje klestinčią korupciją, įvairaus lygmens valstybės institucijų antikorpucinius veiksmus ir jų veiksmingumą. Apklausos remiasi korupcijos situacijos konkrečioje šalyje *suvokimu*, respondentų neklausama apie korupcijos patirtį.

3.2. Dažniausiai skelbiami apibendrinti tyrimų rezultatai – 2016 m. Lietuvos gauti balai/ indeksas svyruoja¹⁶ nuo **53** iki **65** (2015 m. – nuo 51 iki 81). Kuo aukštesnis valstybei suteikiamas balas – tuo geresnis rezultatas. Pateikiame apibendrintus duomenis apie tyrimus ir indeksus atsižvelgiant į jų prieinamumą (tokiu atveju pateikiamas ir palyginimas su kai kuriomis kitomis valstybėmis).

KSI šaltinis	Tyrimo aprašymas
1. Bertelsmann Foundation Transformation Index 2016 (BF TI)¹⁷ <i>(Bertelsmano fondo transformacijos indeksas tyrimas)</i> Ne pelno siekianti visuomeninė organizacija. Fondas nustato socialines problemas ir uždavinius ankstyvame etape ir renkia jų sprendimo modelius. <i>2016 m. Lietuvai skirtas bendras</i>	Tyrimo metu yra teikiami dviejų kiekvienos šalies (analizuojama 129 valstybių) ekspertų vertinimai. Šalies vertinimas susideda iš dviejų dalių: valstybėje vykstančių pokyčių ir valdymo efektyvumo analitinio ir statistinio įvertinimo. Vertinimui pateikiami 52 klausimai, susiję su 17 įvairių valstybės gyvenimo sričių. Pateikiami šie su korupcija susiję klausimai: 1) <i>Įvertinkite, kaip dažnai valstybės tarnautojai ir pareigūnai, piktnaudžiaujantys suteiktomis galiomis ir pareigomis, traukiami baudžiamojon atsakomybėn ir sulaukia bausmės?</i> Vertinimas buvo skalėje nuo 1 iki 10, kur 1 reiškė, kad „valstybės tarnautojai ir pareigūnai gali pažeidinėti įstatymus, dalyvauti korupciniuose santykiuose be baimės būti patrauktiems baudžiamojon atsakomybėn ir sulaukti bausmės,

¹⁵ 1. Bertelsmann Foundation Transformation Index 2016; 2. Bertelsmann Foundation Sustainable Governance Indicators 2015; 3. IMD World Competitiveness Yearbook 2015; 4. Political Risk Services International Country Risk Guide (ICRG); 5. World Economic Forum Executive Opinion Survey (EOS) 2015; 6. Economist Intelligence Unit. Country Risk Ratings; 7. Global Insight Country Risk Ratings 2014; 8. Freedom House Nations in Transit 2015.

¹⁶ Kuo aukštesnis indeksas, tuo jis geresnis skaidrumo prasme.

¹⁷ Prieiga per internetą: https://www.btiproject.org/fileadmin/files/BTI/Downloads/Zusaetzliche_Downloads/Codebook_BTI_2016.pdf

<i>balas – 65 (2015 m. – 66)</i>	visuomenės ar žiniasklaidos dėmesio“, o 10 – „įstatymus pažeidę ir korupciniuose santykiuose dalyvaujantys valstybės tarnautojai ir pareigūnai visada sulaukia bausmės, jų nusikalstamos veikos paviešinamos ir sulaukia atgarsio visuomenėje, žiniasklaidoje“. 2) <i>Įvertinkite, kaip Vyriausybei ir kitoms atsakingoms institucijoms sekasi kovoti su korupcija?</i> Vertinimas buvo skalėje nuo 1 iki 10, kur 1 reiškė, kad „Vyriausybė ir kitos atsakingos institucijos nesugeba suvaldyti korupcijos, nėra vientiso mechanizmo, strategijos kaip tą padaryti“, o 10 – kad „Vyriausybei ir kitoms atsakingoms institucijoms puikiai sekasi valdyti korupciją, tam naudojamos priemonės yra veiksmingos“. BTI indeksą sudaro du rodikliai – bendros šalies situacijos indeksas (vertinami valstybiškumas, politinis dalyvavimas, teisės aktų sistema, demokratinių institucijų stabilumas, politinė ir socialinė integracija) ir šalies valdymo efektyvumo indeksas (vertinami socioekonominio išsivystymo lygis, šalies rinkos organizavimas ir konkurencingumas, valiutos ir kainų stabilumas, privačios nuosavybės situacija, socialinė gerovė, ekonominės sąlygos, darnus vystymasis).

Bertelsmann Foundation Transformation Index 2016 tyrimo Lietuvos ir kitų valstybių rezultatų palyginimas (*skliaustuose – 2015 m. duomenys*)

Valstybė	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija	Slovėnija	Gruzija
Balas 2016 m.	65	57	73	69	65	53
Balas 2015 m.	66	55	75	71	66	53
Balas 2014 m.	66	53	75	66	62	49

2. IMD World Competitiveness Yearbook 2016¹⁸ (<i>IMD Pasaulio konkurencingumo metinė ataskaita</i>) IMD yra aukščiausio rango verslo mokykla, orientuota į vadovų-lyderių ugdyimą.	IMD tyrimas matuoja tautų ir valstybių konkurencingumą akcentuojant socialinį, politinį ir ekonominį klimatą. Tyrimas remiasi 333 kriterijais, siekiant gauti kuo įvairiapusiškesnį tautų konkurencingumo vaizdą. 2016 m. tyrime dalyvavo 5480 verslo atstovų. Respondentų buvo klausama: „Kyšininkavimas ir korupcija: egzistuoja arba neegzistuoja?“. Atsakymai vertinti skalėje nuo 1 iki 6 balų, kurie vėliau buvo konvertuojami į vertinimą nuo 0

¹⁸ Prieiga per internetą: <https://www.imd.org/wcc/research-methodology/>; <https://worldcompetitiveness.imd.org/>.
Detalesnius duomenis reikia pirkti.

<u>2016 m. Lietuvai skirtas bendras balas – 53 (2015 m. – 51)</u>	iki 10 balų, kur 0 reiškia didžiausią korupcijos egzistavimą, 10 – mažiausią. Vertinta 61 valstybė.

IMD World Competitiveness Yearbook 2015 tyrimo Lietuvos ir kitų valstybių rezultatų palyginimas (*skliaustuose – 2015 m. duomenys*)

Valstybė	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija	Slovėnija	Gruzija
Balas 2016 m.	53	45	66	60	46	-
Balas 2015 m.	51	48	73	58	42	53
Balas 2014 m.	44	48	71	63	40	49

3. World Economic Forum (WEF) Executive Opinion Survey (EOS) 2016¹⁹
(*Pasaulio ekonomikos forumo Vadovų nuomonių tyrimas*)

Pasaulio ekonomikos forumas (PEF) yra nepriklausoma tarptautinė organizacija, jungianti verslo, politinius, akademinis ir kitus lyderius, skatinanti prisidėti prie visuomenės vystymosi, globalių ir regioninių verslo ir pramonės problemų sprendimų.

2016 m. Lietuvai skirtas bendras balas – 56 (2015 m. – 60)

The Executive Opinion Survey (EOS) – kasmetinė (WEF) verslo atstovų apklausa, kurios metu renkami ir analizuojami duomenys šalių konkurencingumo indeksui (Global Competitiveness Index, GCI) nustatyti.

Apklausti verslininkai 134 valstybėse.

Respondentams pateikti šie klausimai, susiję su korupcija (rezultatai vertinami skalėje nuo 1 iki 7, kur 1 – labai paplitę, 7 – niekada):

1) *Kiek jūsų valstybėje paplitę verslo įmonėms mokėti papildomus neteisėtus mokesčius ar kyšius šiose srityse:*

- importo ir eksporto;
- komunalinių paslaugų;
- metinių mokesčių mokėjimo;
- sudarant viešąsias sutartis ir gaunant licencijas;
- bylinėjantis teismuose.

World Economic Forum Executive Opinion Survey 2016 tyrimo Lietuvos ir kitų valstybių rezultatų palyginimas (*skliaustuose – 2015 m. duomenys*)

Valstybė	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija	Slovėnija	Gruzija
Balas 2016 m.	56	48	76	56	58	68
Balas 2015 m.	60	56	79	58	62	59
Balas 2014 m.	55	58	77	58	56	77

¹⁹ Priegai per internetą: <http://www.weforum.org/>

4. Freedom House Nations in Transit 2016²⁰ („Freedom House“ Tautų tranzito tyrimas) Tarptautinė nevyriausybinė organizacija, tirianti demokratiją, politinę laisvę ir žmogaus teises. <u>2016 m. Lietuvai skirtas bendras balas – 59 (2015 m. – 55)</u>	Tyrimą atliko Freedom House darbuotojai ir įvairių valstybių ekspertai –konsultantai, skirtingų sričių specialistai. Buvo atliekamos apklausos, analizuojami įvairūs šaltiniai: statistiniai duomenys, nevyriausybių ir tarptautinių organizacijų ataskaitos, vietos žiniasklaidos informacija ir kiti. Buvo vertinami demokratijos būklė, rinkimų, žodžio laisvė, visuomenės pilietiškumo bei korupcijos lygiai. Respondentams pateikti šie klausimai, susiję su korupcija: 1) Ar vyriausybės ir valstybės institucijų įgyvendinamos antikorupcinės iniciatyvos efektyvios? 2) Ar valdžioje nėra per daug biurokratinio reguliavimo, registracijos reikalavimų ir kitokios kontrolės, kurie didina galimybes korupcijai pasireikšti? 3) Ar įstatymai efektyviai užtikrina valstybės tarnautojų ir pareigūnų finansinę atskaitomybę, pajamų ir turto deklaravimą, interesų konfliktų prevenciją? 4) Ar skaidri įdarbinimo į valstybės institucijas tvarka, ar viešai skelbiama informacija apie laisvas darbo vietas ir jas užėmusiuosius? 5) Ar valstybė sudaro sąlygas veiksmingam įstatymų procesui, ypač tokiam, kuris yra laisvas nuo išankstinio nusistatymo prieš politinius priešininkus, trukdančio tirti ir traukti valstybės tarnautojus baudžiamojon atsakomybėn už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas? 6) Ar antikorupcijos aktyvistams, tyrėjams, žurnalistams ir asmenims, pranešantiems apie kyšininkavimo atvejus ir korupciją, yra užtikrinama teisinė apsauga? Atsakymai vertinti skalėje nuo 1 (mažiausias korupcijos lygis) iki 7 (aukščiausias korupcijos lygis) 2016 m. tyrime dalyvavo 29 valstybės.																																	
Freedom House Nations in Transit 2016 tyrimo Lietuvos ir kitų valstybių rezultatų palyginimas																																		
(skliaustuose – 2015 m. duomenys)																																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Valstybė</th> <th>Lietuva</th> <th>Latvija</th> <th>Estija</th> <th>Lenkija</th> <th>Slovėnija</th> <th>Gruzija</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Balas 2016 m.</td> <td>59</td> <td>65</td> <td>70</td> <td>59</td> <td>70</td> <td>49</td> </tr> <tr> <td>Balas 2015 m.</td> <td>55</td> <td>60</td> <td>66</td> <td>55</td> <td>66</td> <td>44</td> </tr> <tr> <td>Balas 2014 m.</td> <td>55</td> <td>60</td> <td>66</td> <td>55</td> <td>66</td> <td>44</td> </tr> </tbody> </table>	Valstybė	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija	Slovėnija	Gruzija	Balas 2016 m.	59	65	70	59	70	49	Balas 2015 m.	55	60	66	55	66	44	Balas 2014 m.	55	60	66	55	66	44						
Valstybė	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija	Slovėnija	Gruzija																												
Balas 2016 m.	59	65	70	59	70	49																												
Balas 2015 m.	55	60	66	55	66	44																												
Balas 2014 m.	55	60	66	55	66	44																												

²⁰ Prieiga per internetą: <https://freedomhouse.org/report/nations-transit/nations-transit-2016>

5. Global Insight Country Risk Ratings²¹ (<i>Globalinės įžvalgos: šalies rizikų vertinimo tyrimas</i>) Tarptautinė informacinė kompanija, teikianti platų internetinių paslaugų spektrą, apimančių makroekonomikos, šalies ekonomikos rizikų ir atskirų sektorių analizę. <u>2016 m. Lietuvai skirtas bendras balas – 59 (2015 m. – 63)</u>	Tyrimas paremtas nacionalinių ekspertų nuomone apie korupcijos situaciją jų valstybėje – nuo smulkaus kyšininkavimo iki sudėtingos politinės korupcijos. <i>Ekspertų prašyta įvertinti, kokį poveikį verslui tam tikroje valstybėje turi korupcija remiantis įmonių patirtimi.</i> Vertinimo skalė buvo nuo 1 (mažiausia korupcija) iki 5 (didžiausia korupcija). Tyrimo metu įvertintos 204 pasaulio valstybės.																												
Global Insight Country Risk Ratings tyrimo Lietuvos ir kitų valstybių rezultatų palyginimas (<i>skliaustuose – 2015 m. duomenys</i>)																													
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Valstybė</th> <th>Lietuva</th> <th>Latvija</th> <th>Estija</th> <th>Lenkija</th> <th>Slovėnija</th> <th>Gruzija</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Balas 2016 m.</td> <td>59</td> <td>59</td> <td>71</td> <td>59</td> <td>71</td> <td>47</td> </tr> <tr> <td>Balas 2015 m.</td> <td>63</td> <td>52</td> <td>63</td> <td>73</td> <td>73</td> <td>32</td> </tr> <tr> <td>Balas 2014 m.</td> <td>63</td> <td>52</td> <td>63</td> <td>73</td> <td>73</td> <td>32</td> </tr> </tbody> </table>		Valstybė	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija	Slovėnija	Gruzija	Balas 2016 m.	59	59	71	59	71	47	Balas 2015 m.	63	52	63	73	73	32	Balas 2014 m.	63	52	63	73	73	32
Valstybė	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija	Slovėnija	Gruzija																							
Balas 2016 m.	59	59	71	59	71	47																							
Balas 2015 m.	63	52	63	73	73	32																							
Balas 2014 m.	63	52	63	73	73	32																							
6. Bertelsmann Foundation Sustainable Governance Indicators (SGI) 2016²² (<i>Bertelsmano fondo „Darnaus valdymo rodiklio“ tyrimas</i>) Privatus fondas, kurio veikla orientuota į geresnės švietimo, sveikatos apsaugos sistemų kūrimą, visuomenės pilietiškumo, geresnio supratimo apie pasaulyje vykstančius procesus ugdymą. <u>2016 m. Lietuvai skirtas bendras balas – 61 (2015 m. – 81).</u>	SGI vertina valdymo ir politikos formavimo procesus siekiant nustatyti valstybių silpnąsias bei stipriąsias puses, poreikius ir reformų įgyvendinimo galimybes. Indeksas yra skaičiuojami naudojant kiekybinius tarptautinių organizacijų duomenis ir kokybinius šalių ekspertų vertinimus. <i>Tyrimo metu ekspertų prašyta įvertinti, kokiomis antikorupcinėmis priemonėmis valstybėje užkertamas kelias valstybės tarnautojų ir pareigūnų piktnaudžiavimui. Aiškinamasi, ar tinkamai vykdomas auditas, valstybės lėšų naudojimo apskaita, kaip kontroliuojamas politinių partijų finansavimas, ar užtikrinama piliečių ir žiniasklaidos prieiga prie šios informacijos. Taip pat ar tinkamai veikia turto ir pajamų deklaravimas, interesų konfliktų prevencijos sistema, kaip laikomasi elgesio kodekso ir pan., kiek skaidrūs yra</i>																												

²¹ Prieiga per internetą: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#doc-sources>; <http://www.ihs.com/products/global-insight/country-analysis/>. Detalesnius duomenis reikia pirkti.

²² Prieiga per internetą: http://www.sginetwork.org/2016/Democracy/Quality_of_Democracy/Rule_of_Law/Corruption_Prevention

	viešieji pirkimai, ar korupcijos atvejai tinkamai išnagrinėjami, kaip vykdoma korupcijos užkardymas ir pan. Vertinimo skalė – nuo 1 (didžiausia rizika korupcijai pasireikšti) iki 10 (mažiausia rizika korupcijai pasireikšti). Vertinta 41 EBPO ir Europos Sąjungos valstybė.

Bertelsmann Foundation Sustainable Governance Indicators 2016 tyrimo Lietuvos ir kitų valstybių rezultatų palyginimas (*skliaustuose – 2015 m. duomenys*)

Valstybė	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija	Slovėnija	Gruzija
Balas 2016 m.	61	71	80	71	61	-
Balas 2015 m.	81	65	81	65	57	-
Balas 2014 m.	65	73	81	73	57	-

7. Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings (EIU)²³

(*Economist Intelligence Unit „Šalies rizikų vertinimo tyrimas“*)

Pasaulinė mokslinių tyrimų ir konsultavimo kompanija.

2016 m. Lietuvai skirtas bendras balas – 54 (2015 m. – 54)

EIU nustatomas organizacijos ekspertų grupės glaudžiai bendradarbiaujant su vietiniais šalių ekspertais. Kiekvienas analitikas vertina ne daugiau kaip 2–3 šalių duomenis, prieš paskelbimą jų ataskaitos praeina kelias patikrinimo ir vertinimo procedūras siekiant maksimalaus objektyvumo.

Nagrinėjami šie klausimai, susiję su korupcija:

- 1) *Ar aiškūs valstybės lėšų skyrimo ir panaudojimo kontrolės mechanizmai ir procedūros?*
- 2) *Ar dažni valstybės lėšų pasisavinimo ar iššvaistymo atvejai?*
- 3) *Ar yra valstybės lėšų, už kurių panaudojimą nereikalaujama atsiskaityti?*
- 4) *Ar skaidri ir reglamentuota valstybės tarnautojų ir pareigūnų skyrimo į tarnybą tvarka, ar didelė dalis tarnautojų skiriami tiesiogiai įstaigų vadovų?*
- 5) *Ar šalyje veikia nepriklausoma institucija, audituojanti valstybinių resursų panaudojimą?*
- 6) *Ar šalyje veikia nepriklausomos specializuotos teisėsaugos institucijos ir teismai, tiriantys korupciją ir baudžiantys korumpuotus valstybės tarnautojus ir pareigūnus?*
- 7) *Ar šalyje įprasta mokėti kyšius už greitesnę ir kokybiškesnę reikalų „sutvarkymą“?*

Vertinimo skalė svyruoja nuo 0 (labai mažas korupcijos paplitimas) iki 4 (labai didelis korupcijos lygis).

²³ Prieiga per internetą: <http://www.eiu.com>. Detalesnius duomenis reikia pirkti.

Tyrimo metu vertintos 129 šalys.

Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings tyrimo Lietuvos ir kitų valstybių rezultatų palyginimas (*skliaustuose – 2015 m. duomenys*)

Valstybė	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija	Slovėnija	Gruzija
Balas 2016 m.	54	54	54	54	54	-
Balas 2015 m.	54	54	54	54	54	-
Balas 2014 m.	71	54	54	54	54	-

8. Political Risk Services International Country Risk Guide ²⁴

(*Politinės rizikos centro tyrimas „Tarptautinės šalies rizikos gidas“*)

Institucija, analizuojanti ir vertinanti politikos riziką.

2016 Lietuvai skirtas bendras balas – 58 (2015 m. – 60)

Organizacijos darbuotojai renka politinę informaciją, analizuoja dėsningumus. Politiniai rizikos vertinimai ir kita informacija konvertuojama į balus ir sudaro ICRG rizikos reitingų pagrindą.

Vertinama korupcija politinėje sistemoje: politinių partijų finansavimo ypatybės, nepotizmas, politikų ryšiai su verslo atstovais ir pan.

Rezultatai vertinami skalėje nuo 0 (didžiausia korupcijos rizika) iki 6 (mažiausia korupcijos rizika).

Tyrimo metu įvertinta 140 valstybių.

Political Risk Services International Country Risk Guide tyrimo Lietuvos ir kitų valstybių rezultatų palyginimas (*skliaustuose – 2015 m. duomenys*)

Valstybė	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija	Slovėnija	Gruzija
Balas 2016 m.	58	50	67	58	58	-
Balas 2015 m.	60	50	69	60	60	-
Balas 2014 m.	41	41	60	50	60	-

9. Varieties of Democracy Project ²⁵

(*Projektas „Demokratijos įvairovė“*)

Projektas, skirtas demokratijai

VDEM yra nauja prieiga, siekianti konceptualizuoti ir matuoti demokratijos būklę šalyje. VDEM projektas išskiria 7 esminius demokratijos principus: demokratiniai rinkimai, liberalizmas, demokratinis dalyvavimas, svarstymų demokratija, egalitarizmas, daugumos principas ir konsensuso demokratija, ir renka atitinkamus duomenis jiems įvertinti.

²⁴ Prieiga per internetą: <http://www.prgroup.com/>. Detalesnius duomenis reikia pirkti.

²⁵ Prieiga per internetą: <https://www.v-dem.net/en/reference/version-6-mar-2016/>

konceptualizuoti ir matuoti. <u>2016 Lietuvai skirtas bendras balas – 64 (2016 m. naujai įvestas KSI šaltinis. Šiais metais aukščiausią įvertinimą gavo JAV – 69 balai).</u>	Tyrimė dalyvauja daugiau kaip 50 mokslininkų iš viso pasaulio. <i>VDEM indeksas gaunamas išvedant vidurkį tarp: 1) viešojo sektoriaus korupcijos indekso; 2) vykdomosios valdžios korupcijos indekso; 3) įstatymų leidžiamosios valdžios korupcijos indikatorius; 4) ir teisminės valdžios korupcijos indikatorius.</i> Rezultatai vertinami skalės kontinuume nuo 0 (žemas) iki 1 (aukštas). Tyrimo metu įvertintos 76 valstybės.

3.3. Atsižvelgiant į šiuos KSI šaltinių rodiklių pokyčius²⁶, matyti, kad jeigu 2015 m. Lietuvoje vertinimas augo pagal 5 šaltinių rodiklius, o sumažėjimas buvo tik pagal 1 šaltinio vertinimą (bendras įverčių pokyčio balas – + 30), tai 2016 m. Lietuvoje vertimai nežymiai padidėjo tik pagal 2 šaltinių rodiklius, o mažėjo – pagal 5 (BF SGI, WEF, GI, ICRG ir BF TI); **bendras pokyčio 2016 m. balas – - 20**. Kadangi tai yra svertiniai balai, be abejo, absoliučiais skaičiais juos reiktų vertinti atsargiai. Tačiau pažymėtina, kad nors 2015 m. EIU buvo nukritęs 17 balų, BF SGI padidėjo 16 balų, o ICRG – 19. Kuomet 2016 m. labiausiai sumažėjo BF SGI rodiklis – 20 balų, tačiau jokių kitų ryškesnių šaltinių indeksų augimo pokyčių nebuvo.

3.4. Paminėtinos ir tam tikros teigiamos tendencijos:

- 2016 m. pirmą kartą per 5 metus padidėjo Freedom House „Tautų tranzito tyrimo“ indeksas – nuo 55 iki 59 balų;

- pagal naujai įvesto šaltinio rodiklį Projektas „Demokratijos įvairovė“ Lietuva gavo 64 balus, t. y. tik 5 balais atsilieka nuo JAV, kurios pagal šį rodiklį surinko didžiausią balą – 69 balus.

3.5. Siekdami permąstyti šiais metais užfiksuotą antikorupcinių pastangų stagnaciją, detaliau apžvelgėme labiausiai sumažėjusio KSI šaltinio – SGI – rezultatus, jame išskiriamas Lietuvos problemas bei kitus KSI šaltinius, kuriuose 2016 m. buvo užfiksuotas vertinimo sumažėjimas.²⁷

3.5.1. SGI rezultatai:

Siekiant nustatyti galimas KSI sumažėjimo priežastis²⁸, buvo įvertinti atskirų KSI sudarančių šaltinių balų pokyčiai. Nustatyta, kad labiausiai tiriamuoju laikotarpiu sumažėjo SGI rodiklis – jeigu 2015 m. jis buvo padidėjęs 16 balų, t. y. nuo 65 balų (2014 m.) iki 81 balo (2015 m.), tai 2016 m. rodiklis nukrito 20 balų – 61 balas.

Darnaus valdymo indeksas remiasi kokybiniais šalies ekspertų vertinimais bei kiekybiniais duomenimis iš oficialių šaltinių. SGI vertina 41 šalį. Kiekvienos SGI apklausos metu, nacionaliniai ekspertai įvertina 67 kokybinius indikatorius (suformuluotus klausimo forma). Ekspertai pateikia savo vertinimą ataskaitos forma įvertindami kiekvieną indikatorius atitinkamu balu, kurie yra

²⁶ Taip pat žr. Priedas 1.

²⁸ Pažymėtina, kad KSI sumažėjimas yra neženklus, paklaidos ribose, tačiau stagnacija šioje srityje irgi nėra teigiama tendencija, tad siekėme detaliau išnagrinėti indekso šaltinį, turėjusį didžiausią neigiamą pokytį analizuojamu laikotarpiu – Bertelsmano fondo „Darnaus valdymo indeksas“ (SGI).

pasveriami 10 balų skalėje, kur 1 reiškia „blogiausias“, o 10 – „geriausias“ vertinimas. Indeksą sudaro trys pagrindiniai indikatoriai ir jų subindikatoriai, kuriuose dar atitinkamai išskiriama eilė kriterijų: 1) politikos įgyvendinimas: ekonominė politika, socialinė politika ir aplinkos politika; 2) demokratija: demokratijos kokybė; ir 3) valdymas: vykdomosios valdžios kompetencija ir vykdomosios valdžios atskaitomybė.

3.5.1.1. Atlikę detalesnę SGI tyrimo ataskaitos²⁹ analizę, nustatėme, kad jame nurodoma, jog:

a) Korupcija akcentuojama kaip vis dar išliekanti rimta problema, kuri nėra pakankamai efektyviai užkardoma.

b) Formali demokratija Lietuvoje yra gerai išvystyta. Teisė dalyvauti rinkimuose, rinkiminė konkurencija ir įstatymo viršenybės principai iš esmės yra užtikrinami Lietuvos valdžios institucijų.

c) Reali demokratija turi keletą esminių trūkumų:

- nepaisant kai kurių naujausių pakeitimų, politinių partijų finansavimas nėra pakankamai kontroliuojamas arba audituojamas;

- politinių kampanijų finansavimo pažeidimų srityje trūksta adekvačių kontrolės mechanizmų.

d) Antikorupcinis teisinis reguliavimas yra gerai išvystytas, tačiau jo įgyvendinimui reikėtų skirti daugiau dėmesio – viešajame sektoriuje ir toliau atsiranda galimybių piktnaudžiauti valdžia bei tarnybine padėtimi.

e) Didėjanti socialinė atskirtis išlieka rimta problema. Pastebėtina, kad tiriamuoju laikotarpiu Lietuvos socialiniai pokyčiai buvo mažiau teigiami nei 2015 m. Gyventojų, kurie atsidūrė ties socialine atskirties riba, dalis išliko gana didelė, kas atitinkamai nurodo į didelę socialinę distanciją visuomenėje, kurios augimas sietinas su galimu korupcijos situacijos pablogėjimu.

f) Valdžios aparatas išlieka centralizuotas, silpnas pilietinės visuomenės vaidmuo:

- nepaisant valdžios pasikeitimo 2012 m. (2012 m. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimai), buvo išlaikytas valstybės valdymo klausimų tęstinumas. Vykdomosios valdžios kompetencijos ir atskaitomybė didžiąja dalimi buvo išlaikytos kaip ir anksčiau;

- tačiau valdžia ir toliau koncentruojasi centriniame lygmenyje;

- piliečiai ir kitos suinteresuotos šalys turi ribotas galimybes dalyvauti vyriausybės sprendimų priėmimo procesuose;

- sprendimai dėl naujų darbuotojų priėmimo į aukštesnes pareigas valstybės tarnyboje ir kitose viešojo sektoriaus įstaigose išlieka gana politizuoti.

g) Iš 41 pagal SGI vertinamos valstybės Lietuva užėmė 10 vietą (6,80 balo) pagal *politikos įgyvendinimo* indikatorių: ekonominę politiką – 15 vietą (6,5 balo), socialinę politiką – 20 vietą (6,2 balo) ir aplinkos politiką – 5 vietą (7,7 balo); ir 11 vietą (8,12 balo) pagal *demokratijos* indikatorių: demokratijos kokybę – 10 vietą (8,1 balo).

h) Vertinant *demokratijos* indikatoriaus *įstatymo viršenybės principo* įgyvendinimą, taip pat buvo vertinama ir šalyje vykdoma korupcijos prevencija. Korupcijos prevencijai 2016 m., kaip ir 2015 m., skirti 6 balai. Tyrimo nurodoma, kad:

- korupcijos problema turėtų būti valdoma kompleksiau;

²⁹ Prieiga per internetą: http://www.sgi-network.org/docs/2016/country/SGI2016_Lithuania.pdf

<http://www.sgi-network.org/2016/>;

<http://www.sgi-network.org/>

- valstybės ir savivaldybių institucijos neadekvačiai įsivertina korupcijos rizikos pasireiškimo tikimybę.

i) *Valdymo* indikatorius buvo įvertintas prasčiausiai – 17 vieta (6,46 balo): pagal vykdomosios valdžios kompetenciją – 11 vieta (7,2 balo), o vykdomosios valdžios atskaitomybę – net 28 vietoje (5,7 balo). Taigi matyti, kad valdymo aparato atskaitomybė išlieka opi viešojo sektoriaus problema, ypač atsižvelgiant į tai, kad, palyginti su 2014 m., Lietuvos pozicija pagal šį indikatorius nukrito iš 25 į 28 vietą (5,5 balo).

j) Pažymėtina, kad blogiausiai buvo įvertinti šie *vykdomosios valdžios* subindikatoriaus kriterijai: piliečių dalyvavimo viešajame valdyme kompetencija (41 vieta), žiniasklaida (28 vieta) ir partijos bei interesų grupės (25 vieta):

- nepakankamai dėmesio skiriamą piliečių informavimui bei kompetencijų stiprinimui dėl galimybės dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose, nors tam tikros šviečiamosios kampanijos ir pastangos pagerinti informacijos prieinamumą numatytos vykdyti;

- kalbant apie žiniasklaidos priemones, nors nacionalinis transliuotojas kuria tam tikrą analitinę produkciją, kuri turėtų prisidėti prie „gerai informuoto piliečio“ ugdymo, bendrai žiniasklaida nelabai pasitikima;

- politinės partijos dažniausiai apriboja sprendimų priėmimą partijos lygmeniu, tad kiti nariai neretai beveik neturi galimybės daryti įtakos esminiams sprendimams. Interesų grupių, įskaitant darbdavių asociacijas ir profesines sąjungas, dalyvavimas irgi yra ribotas, dažniausiai dėl kompetencijos tinkamai rengti reikalingus politinius dokumentus stokos.

k) ES lėšos sukuria ekonomines galimybes: Europos Sąjunga 2014 – 2020 metais planuoja Lietuvai skirti 13 mlrd. EUR finansinės paramos, kuri suteiks galimybę padidinti Lietuvos konkurencingumą. Tačiau šios lėšos turėtų būti racionaliai paskirstytos, ypatingą dėmesį skiriant ekonomikos augimą skatinantiems sektoriams, bei efektyviai išmokėtos, vengiant bet kokio konkurencijos iškraipymo, netinkamo administravimo ar korupcijos. Politikos įgyvendinimas, atitinkantis vyriausybės nustatytus ilgalaikius strateginius prioritetus, numatytus tokiuose strateginiuose dokumentuose kaip „Lietuva 2030“ arba Europos Komisijos *patvirtinta* Lietuvos Respublikos Partnerystės sutartis (orientuota į strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimą), pagerintų politinių reformų efektyvumą bei darnumą, kaip ir paties valdymo kokybę.

3.5.2. **Atlikę kitų tyrimų**, kuriuose fiksuojamos Lietuvos vertinimo mažėjimas, apžvalgą, nustatėme, kad:

a) WEF (EOS) vertinimas sumažėjo 4 balais – 56.³⁰

b) GI vertinimas sumažėjo 4 balais – 59.³¹

c) ICRG vertinimas sumažėjo 2 balais – 58.³²

d) **BF TI** vertinimas sumažėjo 1 balu – 65. Šioje ataskaitoje³³ atkreipiamas dėmesys, kad Lietuvoje korupcija vis dar išlieka rimta problema:

- Nepaisant vyriausybės dedamų pastangų, jos turi mažai įtakos visuomenės korupcijos suvokimui ir patirčiai. Atkreiptinas dėmesys, kad vertinant Lietuvos korupcijos kontrolės ir prevencijos politiką, BF TI ataskaitoje buvo remtasi senesnių tyrimų duomenimis (2012–2014 m.). Tačiau 2016 m. atliktas „Lietuvos korupcijos žemėlapis“ tyrimas byloja apie priešingas tendencijas

³⁰ Detalesnė 2016 m. tyrimo ataskaita šiuo metu dar nėra skelbiama.

³¹ Nėra atviros prieigos prie detalesnių tyrimo duomenų.

³² *Ibid.*

³³ Prieiga per internetą: <http://www.bti-project.org/en/reports/country-reports/detail/ltu/#summary>

– vis daugiau visuomenės narių vertina korupciją kaip rimtą problemą, kartu mažėja visuomenės korupcijos patirtis, auga visuomenės potencialas dalyvauti antikorupcinėje veikloje.³⁴

- Pastebima, kad nors valstybės tarnautojų turto ir pajamų deklaracijos elektronine forma pateikiamos VTEK, visgi nėra užtikrintas centralizuotas tokių duomenų saugojimas, kas apsunkina viešą priėjimą prie elektroninių deklaracijų bei galimybę tuos duomenis naudoti analizei.

- Atkreipiamas dėmesys į būtinybę didinti korupcijos kontrolę ir stiprinti jos prevenciją viešuosiuose pirkimuose, ypač savivaldos lygmenyje ir sveikatos apsaugos srityje.

- Išskiriama verslo interesų grupių įtakos politinių sprendimų priėmimui (savivaldos lygmenyje) problema, ypač energetikos ir plėtros srityse.

- Rekomenduojama daugiau dėmesio skirti Europos Komisijos 2014 ataskaitos pasiūlymų įgyvendinimui.³⁵

- Pabrėžiama būtinybė stiprinti VTEK, VRK (politinių partijų finansavimo klausimai) ir STT kompetencijas vykdant aukšto lygmens korupcijos atvejų stebėseną, prevenciją ir kontrolę.

3.5.2.1. Remiantis minėtuose šaltiniuose išskirtomis bendrosiomis tendencijomis:

a) Labiausiai paplitusi korupcijos forma, su kuria susiduria verslo atstovai, yra finansinė korupcija, pasireiškianti kyšio arba specialaus atlygio prievartavimu importo ir eksporto leidimų, kainų kontrolės, mokestinio patikrinimo, paskolos suteikimo ir kt. srityse.

b) Didelis dėmesys turėtų būti skiriamas šioms problemoms: protekcija, nepotizmas, apsikeitimas paslaugomis, slaptas partijų finansavimas ir glaudūs (nedeklaruojami) ryšiai tarp politikų ir verslininkų.

IV. IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

Atsižvelgdami į „Korupcijos suvokimo indekso 2016“ atliktos apžvalgos rezultatus, darome šias išvadas:

4.1. 2016 m. fiksuojamas KSI rodiklio mažėjimas daugelyje valstybių tiek pasauliniu, tiek regiono mastu.

4.2. Tarptautiniu mastu KSI indekso mažėjimą lėmė socialinės atskirties problemos didėjimas, sistemingai į viešumą iškylantys valdžios ir verslo atstovų piktnaudžiavimo valdžia atvejai bei visuomenės nepasitikėjimo valdžia augimas.

4.3. Atkreiptinas dėmesys į ryšio tarp socialinės įtraukties indekso ir KSI svarbą (SII padidinus 1 balu³⁶, KSI indeksas išaugtų 5,5 balo).

4.4. Šalims su aukščiausiu korupcijos suvokimo indeksu būdingas aukštas socialinės įtraukties lygis, atviras valdymas, politinių procesų skaidrumas, laisva spauda, stipri pilietinė visuomenė, žmogaus teisių ir laisvių apsauga bei nepriklausomos teismų sistemos.

4.5. Valstybės su aukščiausiu korupcijos suvokimo indeksu – tai turtingos išsivysčiusios valstybės, skiriančios pakankamai finansavimo socialinių paslaugų sferai bei pajamų perskirstymui, o kartu ir korupcijos kontrolei bei prevencijai. Tad KSI didėjimas yra neatsiejamas nuo platesnių valstybės socialinės politikos klausimų bei strateginių prioritetų.

4.6. Lietuvos KSI indekso mažėjimą galėjo lemti keletas veiksnių arba jų grupė:

³⁴ Plačiau žr.: https://www.stt.lt/documents/tyrimai/2016_LKZ_santrauka_LT.doc; https://www.stt.lt/documents/soc_tyrimai/2016_Korupcijos_zemelapis_ataskaita.ppt

³⁵ Prieiga per internetą: http://www.stt.lt/documents/nkcp_2015-2025/TKKK_protokolai_rugsejo_19_d.pdf

³⁶ SII matuojamas 10 balų skalėje.

4.6.1. Kadangi KSI rodiklis priklauso nuo kitų socialinių veiksnių grupės, o tiriamuoju laikotarpiu socialiniai pokyčiai Lietuvoje buvo mažiau teigiami negu 2015 metais, tad bendra nepalanki socialinė situacija šalyje galėjo lemti indekso rezultatus.

4.6.2. 2016 metais keitėsi tyrimo metodologija (KSI pasipildė papildomu šaltiniu, buvo įtraukta daugiau šalių), kas atitinkamai galėjo turėti įtakos tiek Lietuvos korupcijos suvokimo indeksui, tiek užimamai vietai šalių reitinge.

4.6.3. Vieno iš KSI šaltinių sumažėjimas 20 balų – SGI (darnaus valdymo indeksas).

4.7. Vykdamas korupcijos kontrolę ir prevenciją, didesnis dėmesys turėtų būtų skiriamas politinei korupcijai, korupcijai privačiame sektoriuje, valdžios atstovų (ypač politinių partijų) atskaitomybės užtikrinimui, vadovavimosi sąžiningumo principais užtikrinimui (tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuose), nepotizmo problemos sprendimui, lobistinės veiklos skaidrinimui, ES paramos procesų skaidrumo užtikrinimui (skaidrumo principų įgyvendinimas), žiniasklaidos nepriklausomumo stiprinimui bei pilietinės visuomenės kompetencijų dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose stiprinimui.

4.8. Antikorupcinės pastangos turėtų būti kompleksiškesnės, kryptingesnės ir tikslingesnės. Turėtume nukreipti savo antikorupcines pastangas į labiausiai korumpuotas institucijas, įskaitant sveikatos apsaugos sektorių, politines partijas, ministerijas, teisėsaugą, vietos savivaldą, eliminuodami sąlygas, kurios sudaro palankią aplinką korupcijai pasireikšti, bei efektyviau įgyvendindami antikorupcinį teisinį reguliavimą.

5. Atsižvelgdami į „Korupcijos suvokimo indekso 2016 m.“ atliktos apžvalgos rezultatus, **siūlome:**

5.1. Informuoti Tarpžinybinę komisiją kovai su korupcija koordinuoti apie pagrindines tyrime nustatytas tendencijas ir išvadas.

5.2. Sustiprinti metodinę pagalbą valstybės ir savivaldybių institucijoms siekiant pastarosioms padėti adekvačiau įsivertinti korupcijos rizikos pasireiškimo tikimybę savo įstaigose.

5.3. Atkreipti atsakingų institucijų dėmesį dėl:

5.3.1. skaidrių ir aiškiai apibrėžtų taisyklių dėl lobistinės veiklos kūrimo, sudarančių galimybes efektyviau prižiūrėti priimamus politinius sprendimus;

5.3.2. politinių partijų finansavimo ir veiklos kontrolės vykdymo;

5.3.3. pilietinės visuomenės informuotumo ir kompetencijų didinimo dalyvaujant sprendimų priėmimo procesuose;

5.3.4. žiniasklaidos nepriklausomumo didinimo;

5.3.5. didesnio viešojo sektoriaus valdymo efektyvumo, sprendimų ir procedūrų skaidrumo, viešumo ir atskaitingumo visuomenei, didesnio valstybės tarnybos atsparumo korupcijai. Pastaruoju atveju užtikrinti savalaikį šių Plano priemonių įgyvendinimą, jų numatytų vertinimo kriterijų reikšmių pasiekimą bei jų veiksmingumo stebėseną:

- Priemonė **1.1.1:** „*Viešinti informaciją apie valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pajamas, išlaidas elektroninėje erdvėje per tam sukurtą informacinę sistemą*“ (atsakingas vykdytojas – Lietuvos Respublikos finansų ministerija);

- Priemonė **1.1.2:** „*Sukurti teisines, organizacines ir technines priemones, kad būtų galima patogiu būdu gauti išsamią informaciją apie rinkimus ir balsavimo tvarką, savo dalyvavimą rinkimuose ir auką politinės kampanijos dalyviui*“ (atsakingas vykdytojas – Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija). Vertinimo kriterijaus reikšmė **P-1-1-2:** „*Sukurta sistema, leidžianti gauti išsamią informaciją apie rinkimus ir balsavimo tvarką, savo dalyvavimą rinkimuose ir auką politinės kampanijos dalyviui*“.

- Priemonė **1.1.3:** „Gerinti asmenų, dirbančių valstybės tarnyboje, privačių interesų deklaracijų tvarkymą, duomenų teisėtumo kontrolę ir atsakomybės taikymą“ (atsakingas vykdytojas – Vyriausioji tarnybinės etikos komisija). Vertinimo kriterijaus reikšmė **P-1-1-3:** „Sukurtas ir įdiegtas Privačių interesų registras“.

- Priemonė **1.1.4:** „Viešai ir neatlygintinai skelbti duomenis apie viešos informacijos rengėjus ir skleidėjus, juridinio asmens akcininkus, vadovus, leidinius, pajamas ir pajamų šaltinius, išlaidas ir naudos gavėjus, skatinant visuomenės informavimo priemonių viešumą ir skaidrumą“ (atsakingas vykdytojas – Teisingumo ministerija).

- Priemonė **1.1.5:** „Sukurti neoficialių mokėjimų viešajame sektoriuje (sveikatos priežiūros, policijos, savivaldybių institucijose ir įstaigose) mažinimo ir šalinimo priemonės“ (atsakingi vykdytojai – Sveikatos apsaugos ministerija, Policijos departamentas, Lietuvos savivaldybių asociacija).

- Priemonė **1.1.6:** „Nustatyti viešojo ir privataus sektorių skaidraus bendradarbiavimo būdus ir principus“ (atsakingas vykdytojas – Vyriausioji tarnybinės etikos komisija). Vertinimo kriterijaus reikšmė **P-1-1-5:** „Parengtos rekomendacijos, reikalingos skaidriam viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimui užtikrinti“.

- Priemonė **1.1.9:** „Tobulinti biudžetinių įstaigų vadovų veiklos rezultatų vertinimo teisinį reguliavimą, siekiant užtikrinti didesnę viešumą“ (atsakingas vykdytojas – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija).

- Priemonė **1.1.10:** „Viešai skelbti informaciją apie valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų tarnybines komandiruotes ir nurodyti komandiruotės tikslą, išlaidas bei rezultatus“ (atsakingas vykdytojas – Valstybės tarnybos departamentas).

- Priemonė **1.1.11:** „Viešai skelbti informaciją apie tarnybinių automobilių naudojimą valstybės ir savivaldybių įstaigose“ (atsakingas vykdytojas – Susisiekimo ministerija; Lietuvos savivaldybių asociacija).

- Priemonė **1.1.12:** „Sukurti ir įdiegti Valstybės ir savivaldybių turto pardavimo elektroninio aukciono informacinę sistemą“ (atsakingas vykdytojas – Registrų centras).

- Priemonės **2.1.2** veikla **1:** „Tarnybinės etikos mokymo programos sukūrimas ir jos vykdymas“ (atsakingas vykdytojas – Vyriausioji tarnybinės etikos komisija). Vertinimo kriterijaus reikšmė **P 2-1-2:** „Sukurta Tarnybinės etikos mokymo programa“.

- Priemonė **2.2.4:** „Vykdėti korupcijos ir sukčiavimo prevencijos priemonės ir veiksmus Europos Sąjungos fondų lėšų panaudojimo srityje“ (atsakingas vykdytojas – Finansų ministerija).

- Priemonė **6.1.3:** „Vykdėti antikorpacinę švietimą tikslinėse visuomenės grupėse, rizikingose viešojo ir privataus sektorių srityse, stiprinti valstybės tarnautojų žinias profesinės etikos ir korupcijos prevencijos srityse“ (atsakingas vykdytojas – Valstybės tarnybos departamentas).

5.4. Apsvarstyti galimybę organizuoti pasitarimus su atsakingais vykdytojais dėl minėtų priemonių įgyvendinimo.

5.5. Vertinant KSI pokyčius, taip pat siūlome atsižvelgti ir į kitų tyrimų rezultatus, kurie pasitelkia korupcijos suvokimo indeksą apskaičiuojant galimą korupcijos kainą.³⁷ Remiantis Europos parlamentinių tyrimų centro duomenimis, Lietuvoje korupcijos kaina galėtų siekti nuo **1 536 219 561 USD (3.52% BVP)** iki **4 990 282 883 USD (11,42% BVP)**.

³⁷ Plačiau žr.: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/579319/EPRS_STU\(2016\)579319_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/579319/EPRS_STU(2016)579319_EN.pdf)

5.6. Prisidėti prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos **III** prioriteto „Viešojo sektoriaus efektyvumo ir skaidrumo didinimas“ įgyvendinimo.

5.7. Didesnį dėmesį skirti valstybės daromos pažangos korupcijos kontrolės ir prevencijos srityje viešinimui.

5.8. Skirti dėmesio diskusijų šiomis temomis inicijavimui:

a) pranešėjų apsauga, pareiga pranešti apie korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, skatinimas pranešėjų ir asmenų, nepriėmusių kyšio;

b) vietos bendruomenių įtraukimo į antikorupcinį švietimą;

c) baudžiamosios atsakomybės už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas peržiūrėjimui ir sankcijų susiejimui su nuteistojo turimomis pajamomis, turtu, kaip yra pažangiose valstybėse;

d) *įgyvendinimui Europos Komisijos rekomendacijų dėl Europos kovos su organizuotu nusikalstamumu, korupcija ir pinigų plovimu veiksmų plano*³⁸ *siūlymų, pavyzdžiui:*

- numatyti, kad asmenys, galutiniais teismo nuosprendžiais pripažinti kaltais už dalyvavimą darant organizuotus nusikaltimus, korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas arba pinigų plovimą, negalėtų dalyvauti rinkimuose į viešas pareigas, jų užimti arba būtų iš šių pareigų pašalinti;

- užkirsti kelią korupcijai viešajame sektoriuje suteikiant visuomenei daugiau galimybių susipažinti su dokumentais, specialiomis taisyklėmis dėl interesų konfliktų ir skaidrumo registru.

e) nustatymui, kad priėmimas į asmenų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigas viešajame sektoriuje vyktų atrankos būdu;

b) nustatymui, kad interesus deklaruotų visi valstybės tarnautojams prilyginti asmenys;

c) vidaus sandorių teisinio reguliavimo keitimui – jų naikinimui arba jų sudarymo apribojimui iki esminių sąlygų, kad vidaus sandorį būtų galima sudaryti tik tuo atveju, kai rinkoje nėra pasiūlos arba vidaus sandorio metu įgyjamos paslaugos/ prekes yra pigesnės nei rinkoje.

5.9. Didesnį dėmesį skirti Europos Komisijos 2014 ataskaitos³⁹ pasiūlymų įgyvendinimui, atsakingų subjektų paklausiant kokių pokyčių pavyko pasiekti.

5.10. Raginti atsakingas institucijas tinkamai įgyvendinti GRECO⁴⁰ rekomendacijas.⁴¹

Margarita Dobrynina, tel. (8706) 63 327, el.p. margarita.dobrynina@stt.lt

³⁸ Kova su organizuotu nusikalstamumu, korupcija ir pinigų plovimu. Rekomendacijos dėl veiksmų ir iniciatyvų, kurių reikia imtis (galutinis pranešimas)(2013/2107(INI). Prieiga per internetą: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0307+0+DOC+XML+V0//LT>

³⁹ Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf

⁴⁰ Prieiga per internetą: http://www.stt.lt/documents/nkcp_2015-2025/TKKK_protokolai_rugsejo_19_d.pdf

⁴¹ Prieiga per internetą: <http://www.stt.lt/menu/tarptautinis-bendradarbiavimas/tarptautines-organizacijos/greco/>

KSI ir jo šaltinių rodiklių pokyčiai 2012–2016 m.

Priedas Nr. 1

Metai	Vertinta šalių	Šaltinių skaičius	KSI balai	Standartinė paklaida	Vieta pasaulyje	Vieta ES	Vieta ES ir Vakarų Europoje	Šaltinių indeksai		Šaltiniai									
								MIN	MAX	BF (SGI)	BF (BTI)	IMD	ICRG	WEF	EIU	GI	FH	VDEM	
								2016	176	9	59/ ↓2	1,36	38/ ↓6	16	19/ ↓1	53	65	61/ ↓20	65/ ↓1
2015	168	8	61/ ↑3	3,32	32/ ↑7	16	18/ ↑2	51	81	81/ ↑16	66	51/ ↑7	60/ ↑19	60/ ↑5	54/ ↓17	63	55		
2014	175	8	58/ ↑1	3,85	39/ ↑4		20	41	71	65	66	44/ ↓4	41	55/ ↑7	71	63	55		
2013	177	8	57/ ↑3	3,8	43/ ↑5		20/ ↑3	41	71	65	66	48/ ↑3	41/ ↑10	48/ ↑1	71	63	55		
2012	176	7	54	5,3	48		23	31	71		66	45	31	47	71	63	55		